

10. COVID-19 IR KITŲ INFEKCIJŲ VALDYMAS PAŽANGIOS TERAPIJOS METODAIS

Temos pagrindimas

Naujasis SARS-CoV-2 virusas ir jo sukelta COVID-19 ligos pandemija kelia didelę grėsmę viso pasaulio gyventojams dėl didelio virulentiškumo ir natūralaus imuniteto prieš šį virusą stokos. Šiuo metu COVID-19 infekuotų žmonių skaičius viršija 17 mln., o mirtingumas – 3,8 % nuo visų užsikrėtusiųjų. Šiuo metu yra įrodyta tik remdesiviro ir deksametazono klinikinė nauda, todėl yra skiriamos didelės pastangos naujų COVID-19 gydymo būdų paieškai.

Infekcijos yra viena iš pagrindinių sergamumo ir mirtingumo priežasčių po transplantacijos. Taikomi intensyvūs imuninę sistemą slopinantys gydymo metodai lemia uždelstą ir dažnai nepakankamą imuninės sistemos atsistatymą, todėl didėja infekcijų rizika. Po transplantacijų imuninė sistema yra nusilpusi, sudarydama palankias sąlygas infekciniams sukėlėjams sukelti klinikinius simptomus. Pirmo pasirinkimo gydymas yra medikamentinis, tačiau daliai pacientų vaistai gali būti nepakankamai veiksmingi ar toksiški.

Pažangios terapijos vaistiniai preparatai (PTVP) – tai naujos kartos vaistiniai preparatai, ląstelės ar audiniai, su kuriais atliktos esminės manipuliacijos ir dėl to pakeistos biologinės savybės, fiziologinės funkcijos ar struktūrinės ypatybės, individualizuoti tikslinei problemai spręsti. Specifiniai T limfocitai priskiriami PTVP.

Ląstelių terapija specifiniais T limfocitais yra vienas iš alternatyvių veiksmingų gydymo metodų, tačiau Lietuvoje tokia terapija pacientams dar nėra prieinama. Pasaulyje vykdomi klinikiniai tyrimai, vertinantys ląstelių terapijos specifiniais T limfocitais pritaikomumą skirtingų infekcinių sukėlėjų valdymui, šių preparatų saugumą ir veiksmingumą virusinių infekcijų prevencijoje ir gydyme.

COVID-19 gydymo galimybės yra ribotos. Dalis ypač sutrikusio imuniteto, senyvų pacientų nesugeba generuoti pakankamo ląstelinio imuninio atsako prieš SARS-CoV-2, kuris, manoma, yra viena svarbiausių priešvirusinio veikimo dalių. Kita vertus, imuninės hiperstimuliacijos sukeltas „citokinų audros“ sindromas gali sukelti daugelio organų pažeidimą ir mirtį. Pažangios terapijos vaistiniai preparatai gali būti pritaikyti ląstelinio imuniteto nepakankamumo bei imuninės hiperstimuliacijos sindromams gydyti.

Tikslas ir laukiami rezultatai

Tikslas – gerinti asmens sveikatos priežiūros paslaugas, sukuriant pažangios terapijos vaistinių preparatų prototipus COVID-19 ir kitoms infekcijoms gydyti.

Rezultatai:

1. Sukurtas PTVP prototipas prieš COVID-19 ir kitus infekcinius sukėlėjus.
2. Sukurtas PTVP prieš COVID-19 ir kitus infekcinius sukėlėjus biobankas.

Laukiamas pokytis – pagerėjusi asmens sveikatos priežiūros paslaugų kokybė, suteikianti Lietuvos pacientams galimybę gydytis PTVP prieš COVID-19 bei kitus infekcinius sukėlėjus.

Išsamesnę informaciją teikia

Raimonda Janonienė, LR SAM Strateginio planavimo ir valdymo skyriaus vedėja, tel. (8 5) 260 4718, e. p. raimonda.janoniene@sam.lt